

Världsböndagen 2 mars 2018
Surinam
"Allt Gud skapat är mycket gott!"

FÖRBEREDELSE

Ställ i ordning ett bord med tyger som visar färgerna på Surinams flagga (röd, grön, vit och gul). Lägg en färgglad blombukett med, om möjligt, djungelpelargon och heliconia (hummerklovväxt) på en mörkgrön duk. Den mörkgröna duken symboliserar Amazonas regnskog och den färgglada buketten Surinams tio distrikt och befolkningens mångfald.

Dekorera altaret med tropiska blommor och palmfrukter som dadlar, kokosnötter och acaibär, och, om möjligt, palmblad samt med ett ljus.

Ge gärna de som kommer en möjlighet att lära sig något om Surinam före eller efter gudstjänsten. Spela surinamesisk musik och använd eller visa musikinstrument som maracas, apintitrumma, gamelan, eller tabla. En cd med bilder från Surinam kan beställas från expeditionen. Bjud gärna på något med anknytning till Surinam att äta och dricka: tamarindjuice, ingefärsdricka, stekt banan, vårrullar eller samosa.

Vid ingången till kyrkan får alla en lapp formad som ett mangrove-träd eller en havssköldpadda. På denna lapp får de möjlighet att skriva något som de vill göra för Guds skapelse. Löfteslapparna samlas in vid kollekten. När de samlats in kan ledare 3 välja ut några tydliga löften som läses högt senare i gudstjänsten.

Upp till sju kvinnor, gärna i olika åldrar, kan representera de olika kvinnorna på Alice Pomstra-Elmonts temabild. Kvinnorna visar på de olika ursprung invånarna i Surinam har, gärna med kläddetaljer – hårband, sjalar, etc – som på bilden. Kvinnorna ställer sig från vänster till höger såsom de står på temabilden.

Psalmnumren hänvisar till Svenska Psalmboken och Psalmer & Sånger.

”Vår fader” på surinamesiska finns i bakgrundshäftet på sid 5.

Uttalet liknar svenskan. Apostrofer har lagts till för att underlätta betoningen.

GUDSTJÄNSTPROGRAM

VÄLKOMNANDE OCH HÄLSNING

Ledare 1 (Lägger Bibeln på altaret och slår upp den vid 1 Mosebok kap 1 och tänder ljuset): Vi tackar Gud för det vackra landet Surinam – ett naturskönt land, där människor med olika härkomst lever i fred med varandra.

Ledare 2: Vi tackar Gud för friheten att utöva vår tro och för möjligheten att be till Gud sida vid sida. Detta syns tydligt i huvudstaden Paramaribo, där Keizerstraat-moskén ligger invid Neve Shalom-synagogan.

Ledare 1: Allt Gud skapat är mycket gott! Låt oss säga det på surinamesiska:

A héri grontápu di Gádo méki bun dóro, dóro!

Alla: *A héri grontápu di Gádo méki bun dóro, dóro!*

Ledare 2: Vi som tillhör Surinams världsböndag välkomnar dig till denna gudstjänst. Vi började organisera ekumeniska böndagsgudstjänster 1953. Några av våra ledare var fruar till pastorer i den reformerta kyrkan. Den första världsböndagsgudstjänsten hölls i Grote Stadskerk, en moravisk kyrka. Tack vare de ledarna står vi här idag.

Ledare 1: Idag är vi här med våra

gåvor som symboliserar den etniska och kulturella mångfalden i Surinam, och naturen som Gud gett oss att ta hand om.

Alla: *A héri grontápu di Gádo méki bun dóro, dóro!*

Ledare 2: Vi inbjuder er att hälsa på varandra, gärna med en välkomstkram.

Ledare 1: Gud, du är här mitt ibland oss. Vi ber att du välsignar alla som ber med oss över hela världen.

LOVPRISNING

SÅNG. *"Lova Herren, sol och måne"* (7) eller *"Måne och sol"* (21)

Ledare 2: Nu vill vi presentera kvinnorna från Surinam.

Ung kvinna 1: Jag heter Alima. Jag bor och studerar i Paramaribo och jag hör till Arawakstammen. Jag flyttade från min hemby i Sipaliwini-distriktet till huvudstaden för att plugga. Mina förmödrar och förfäder var de första som bodde i Surinam och vi är väldigt stolta över att vi lever i harmoni med vår omgivning. Under loven åker jag hem till min by. Våra mammor gör olja från krappaträdens frön, och för pengarna de tjänar köper de skolmaterial åt oss. Vi har även släktingar i Galibi som gör vad de kan för att skydda havssköldpaddorna. Vår livsstil bygger på att vårda och bevara moder Jord. Hon ger oss krappaträd, guld, bauxit och vackra havssköldpaddor!

Alla: Gud, vi tackar och lovprisar dig!

Ung kvinna 2: Jag heter Muyinga och är också från Sipaliwini. Jag härstammar från de afrikanska slavar som flydde till inlandet för att leva i frihet i samhällen fjärran från plantagerna. Vi kallas marooner och bor fortfarande i de samhällen som tidigare generationer

skapade och vi har bevarat många traditioner från Västafrika. Vi bor i den tropiska regnskogen och bland berg som förser oss med mat, medicinalväxter och vacker natur. Vi gillar att bada och fiska i floderna. Den tropiska regnskogen utgör 94% av vårt land och är jordens lungor!

Alla: Gud, vi tackar och lovprisar dig.

Kvinna 3: Jag heter Mei Ling och härstammar från kinesiska immi-granter. Jag bor i Coronie-distriktet. När mina släktingar kom till Surinam placerades de på jordbruksplantager vid kusten. Så småningom blev de småföretagare och drev små livsmedelsbutiker eller restauranger. Coronie är känt för sina snäckor, kokospalmer, blommor, fåglar och bin som producerar god honung. Kokosoljan som tillverkas ur kokosnöterna är väldigt hälsosam!

Alla: Gud, vi tackar och lovprisar dig.

Kvinna 4: Jag heter Carolina och jag bor i La Prospérité, som ursprungligen var en skogsplantage i Para-distriktet. Jag anses vara kreolsk, min far var av europeisk och min mor av afrikansk härkomst. Mina förfäder köpte trädplantagen från en fransk ägare. Jag är ensamstående mamma till fem barn. Genom att odla och förädla maniok kan jag försörja mig och mina barn. Jag bakar maniokbröd, både ofyllt och fyllt med ananas och kokos. Jag säljer det på den internationella flygplatsen. Min syster odlar ingefära, ananas, sötpotatis, maniok och tarorot. I Para är vi tacksamma för att vi har gott om rent vatten och naturliga bäckar, men vi oroas över den påbörjade utvinningen av bauxit och guld.

Alla: Gud, vi tackar och lovprisar dig.

forts nästa sida

Kvinna 5: Jag heter Willemien, men alla kallar mig Willie. Mina föräldrar och förfäder var jordbrukare från Nederländerna som kom för att jobba i Surinam. Vi kallas boer, och många överlevde inte de tropiska sjukdomarna här. Min man och jag har en liten gård med grisar, kor och höns. Våra barn hjälper oss att odla ekologiska grönsaker.

Alla: Gud, vi tackar och lovprisar dig.

Kvinna 6: Jag heter Shanti och jag bor i Nickerie-distriktet. Efter slaveriets avskaffande anställdes arbetare från holländska kolonier på kontrakt. Det var så min släkt kom från Indien. Mina barn går i skolan i Nickerie men kommer att behöva flytta till Paramaribo för högre utbildning. Mina föräldrar är risbönder och min man jobbar på ett bananföretag. Jag har också släktingar i Saramacca-distriktet som arbetar för ett gruvföretag som utvinner olja.

Alla: Gud, vi tackar och lovprisar dig.

Kvinna 7: Jag heter Kartini. Jag bor med min familj i Commewijne-distriktet, där mina förfäder och föräldrar bosatte sig efter att de kommit från Indonesien som kontraktarbetare. Nuförtiden är mina släktingar utspridda över hela landet. Distriktet har varit känt för sina plantager med kaffe, bomull, kakao, tobak, indigo och sockerrör. Jag jobbar med trädgårdsskötsel och min man är fiskare. Nyligen blev det möjligt för min äldsta dotter att börja på ett gymnasium nära där vi bor.

Alla: Gud vi tackar och lovprisar dig för hela din underbara skapelse. A héri grontápu di Gádo méki bun dóro, dóro!

BIBELLÄSNING

Ledare 2 (läser ur Bibeln): Låt oss lyssna till Bibelns ord från 1 Mos 1:1-31. (Läser texten)

Alla: A héri grontápu di Gádo méki bun dóro, dóro!

SÅNG: "O store Gud" (11, v 1-3)

GRUPPSAMTAL eller ANFÖRANDE

(Gruppsamtal) **Ledare 3:** Allt Gud skapar är alltid mycket gott! Under de fem första dagarna skapades allt som behövdes innan människan kom. Vi är skapade till Guds avbild. Gud älskar oss och har gett oss förtroendet att ansvara för skapelsen och för allt liv på jorden. Vi får inte slösa bort eller skövla Guds skapelse så som vi gör. Det är hög tid att reflektera över vad vi har gjort med Guds skapelse. Hur kan vi återställa och ta hand om skapelsen? Är jag medveten om att jag är en del av Guds fullkomliga skapelse?

Låt oss samtala om dessa frågor i några minuter i smågrupper.

(Fokus i gruppsamtalet bör vara att allt Gud skapat, inklusive natur och människor, är gott. Gud vill att vi ska ta hand om varandra, och naturen ger oss så mycket att vi i gengäld måste ta hand om naturen och inte låta girighet och ekonomiska intressen ta över.

Kvinnorna i Surinam lyfter fram betydelsen av sopsortering, återvinning, kompostering och återanvändning av material.

Andra miljöfrågor som är aktuella i vårt land är t ex: Hur minskar vi användandet av fossila bränslen? Hur minskar vi havs- och vattenföroreningen? Hur kan våra matvanor medverka till en mer hållbar utveckling? Vad kan/ska kyrkor

och församlingar göra? Vad är vårt ansvar som enskilda och som kristna?

Låt samtalen pågå några minuter, och inbjud därefter var och en att skriva ett löfte om vad man vill göra för skapelsen på lappen som delades ut vid ingången. Löftena samlas in vid kollekten, men separerat från pengarna. Ledare 3 sammanfattar aktiviteten genom att läsa nedanstående:)

Ledare 3: Ibland bryter vi människor de löften som vi avgett, men det betyder inte att vi inte ska våga lova något. Gud är pålitlig, och Guds Ande ber med oss och för oss. Låt oss inte ge upp, utan istället göra vårt yttersta för att skydda och bevara skapelsen för dem som kommer efter oss.

SÅNG: "Tack, gode Gud, för allt som finns" (23, v 1-5)

BEKÄNNELSE OCH BÖN OM FÖRLÅTELSE

Ledare 1: Låt oss tillsammans över hela världen bekänna att vi försummat att ta hand om Guds skapelse. Gud, det verkar som att vi omöjligt kan förstå hur våra vardagliga försummelser påverkar hela skapelsen.

Alla: Gud, vi ber om din förlåtelse. Måra wi e bëgi fu gí wi pardón.

Ledare 2: Gud, vår Skapare, vi bejakar att allt du skapat är mycket gott. Men vi måste bekänna vår skuld, att vi lever i din skapelse utan att bry oss om att vårda den. Vi vet att utveckling utan hållbarhet och konsumtion utan miljömedvetenhet utgör hot mot jordens och kommande generationers framtid.

Alla: Gud, vi ber om din förlåtelse. Måra wi e bëgi fu gí wi pardón.

Ledare 1: Vi bekänner att vi inte har gjort tillräckligt för att försvara

din skapelse inför våra regeringar. Oansvariga handlingar har skadat jorden. Vi oroas av hur floderna förorenas av kvicksilver på grund av jakten på guld och hur skogarna skövlas vid bauxitutvinningen. Vi lider med de människor och djur som tvingats på flykt på grund av miljöförstöring.

Alla: Gud, vi ber om din förlåtelse. Måra wi e bëgi fu gí wi pardón.

Ledare 2: Vi bekänner att vi inte brytt oss tillräckligt om vår nästa som Jesus uppmanade oss att göra. Låt oss var och en be tyst en stund.

(Tystnad för enskild bön)

Ledare 1: Gud, du som skapat världen och alla människor, vi är här i din närhet för att be om förlåtelse för att vi bidragit till att din skapelse skadas och förstörs. Förlåt oss våra försummelser mot skapelsen och vår intolerans mot varandra. Vi ångrar det dåliga vi har gjort och förbinder oss att bättre ta hand om din skapelse och vår nästa, med Jesus Kristus som förebild.

LÖFTESORD

Ledare 2: "Jag är vinstocken, ni är grenarna. Om någon är kvar i mig och jag i honom bär han rik frukt; utan mig kan ni ingenting göra." (Joh 15:5)

KOLLEKT, TACKBÖN

(Förslag till kollekttal finns på sid 8 i bakgrundshäftet. Kollekten tas upp till musik eller psalmsång. OBS att Världsböndagen nu har Swish: 123 667 8650. Samtidigt som kollekten tas upp, insamlas också löfteslapparna. Efter tackbönen ges lapparna vidare till ledare 3.)

FÖRBÖN

Ledare 1: Låt oss med alla kyrkor över hela världen be om uthållighet som goda förvaltare av Guds skapelse.

Ung kvinna 1: Gud, vägled oss så att vi tar hand om din skapelse ansvarsfullt. Hjälp oss att fortsätta återvinna, återanvända och minska sopbergen. Bevara de utrotningshotade havssköldpaddorna från dem som stjälar deras ägg. Skydda folken som är beroende av skogen, så att deras resurser inte utplånas av skogsindustrin. Om allt detta ber vi dig, Gud.

Alla: Gud, hör vår bön. *Másra Gádo, árki wi bégi.*

Ung kvinna 2: Skapelsens Gud, vi ber för människorna i inlandet som livnär sig på fiske och flodernas överflöd och som lever i områden där guldutvinning har förorenat vattnet. Ge oss mod att kräva lagstiftning som motverkar den ansvarslösa användningen av kvicksilver, som förorenar floder och förgiftar människor. Om allt detta ber vi dig, Gud.

Alla: Gud, hör vår bön. *Másra Gádo, árki wi bégi.*

Kvinna 3: Vi tänker på dem som bor i kustområden som riskerar att förlora sina hem när vattennivåerna stiger, och där mangroveträdens bestånd minskat och erosion hotar att förstöra nya odlingar. Vi ber särskilt för dem som inte har rent vatten att dricka. Vi kräver att våra makthavare finner hållbara lösningar, så att alla ska ha tillgång till rent dricksvatten. Om allt detta ber vi dig, Gud.

Alla: Gud, hör vår bön. *Másra Gádo, árki wi bégi.*

Kvinna 4: Gud, vi ber för ensamstående

mammor och deras barn. Vi ber att alla barn och unga ska få möjlighet till utbildning och utveckling oavsett var de bor. Vi ber om trygga hem för dem som måste flytta hemifrån för att få utbildning. Om allt detta ber vi dig, Gud.

Alla: Gud, hör vår bön. *Másra Gádo, árki wi bégi.*

Kvinna 5: Gud du som gett oss din skapelse som hem och försett den med grödor som vi kan leva av, ge oss visdom, så att vi sår och skördar på ett sätt som skyddar växterna från översvämning, torka och skadliga kemikalier. Vi ber också om trygga städer där människor vågar röra sig på gatorna, där alla har en bostad och mat på borden. Om allt detta ber vi dig, Gud.

Alla: Gud, hör vår bön. *Másra Gádo, árki wi bégi.*

Kvinna 6: Medlidandets Gud, i världen och i oss finns så mycket lidande. Ibland gör det outhärdligt ont att bära det som tynger. Bevara oss i din kärlek. Vi ber särskilt för alla som vandrar i mörker, förtvivlan och depression och som mår så dåligt att de vill ta sitt liv. Lär oss att ta bättre hand om dem och varandra. Öka vår kunskap och hjälp oss att kämpa för bättre mentalvård. Om allt detta ber vi dig, Gud.

Alla: Gud, hör vår bön. *Másra Gádo, árki wi bégi.*

Kvinna 7: Vi ber för alla som har tvingats fly för att kunna leva i trygghet med sina familjer. Vi ber att vi ska ta emot varandra som människor skapade till Guds avbild. Hjälp oss att få ett slut på våld i hemmet och sexuella övergrepp på barn. Vi ber om hjälp att skapa samhällen som är goda för alla med olika funktionsvariationer. Vi ber om läkedom för alla som lider

av alkohol- och drogmissbruk. Om allt detta ber vi dig, Gud.

Alla: Gud, hör vår bön. *Másra Gádo, árki wi bégi.*

ÖVERLÅTELSE

SÅNG: "Guds värld är en skimrande gåva" (287) alt "Gud från ditt hus" (288)

Ledare 1: Gud, du har skapat oss till din avbild. Du känner oss och vet våra brister. Hör våra böner och ge oss insikt och visdom så att vi kan ta hand om din skapelse.

Ung kvinna 1: Vi lovar att vårda din skapelse genom att öka medvetenheten om återvinning. Vi ber också om en miljömedveten guldindustri där guldet säljs till rättvisa priser. Vi vill också verka för hållbara odlingsmetoder och rent dricksvatten för alla.

Ledare 3: (Läser upp några av lapparna med personliga löften.)

Alla: Vi vill hitta konkreta sätt att uttrycka vår omsorg om miljön och om varandra, så att våra regeringar, samhällen, kyrkor och familjer, enskilt och gemensamt, tar ansvar för jorden och våra barns framtid.

Ledare 2: Låt oss tillsammans be Vår fader.

(Efter den unisona bönen kan bönen läsas av ledare 2 på surinamesiska.)

VÄLSIGNELSEN

Ledare 3: Herren välsignar oss och bevarar oss, Herren låter sitt ansikte lysa över oss och är oss nådig, Herren vänder sitt ansikte till oss och ger oss sin fred. (4 Mos 6:24-26)

Alla: I Jesu namn, Amen.

SÅNG: "Den dag du gav oss" (191)

Tack för din gåva!

Kollekten sänds in före 1 april till Världsböndagen, pg 40 47 22-1.

Merparten av insamlingen går till utbildningsstipendier till kvinnor i utvecklingsländerna i samarbete med svenska samfund och kristna biståndsorganisationer. 2017 fördelades stipendier till 63 kvinnor i 16 länder. Dessutom gick 20 000 kr till ett katolskt biståndsprojekt i Filippinerna. Totalt fördelades drygt 235 000 kr. Varmt tack till alla givare!

Vi välkomnar naturligtvis gåvor till stipendieprogrammet även under resten av året, t ex i stället för blommor vid uppvaktningar.

VÄRLDSBÖNDAGENS ADRESS:

Världsböndagen/SEK

Box 14038,

167 14 BROMMA

tel: 08-453 68 04

e-post: sek@ekuc.se

hemsida: www.svekuemeniskakvinnor.se/varldsbondagen

Plusgiro: 40 47 22-1

Swish: 123 667 8650

LÄS MER om Världsböndagen i SEK:s kvartalsblad *Elsa* och på vår hemsida. Prenumeration på *Elsa*, inklusive medlemskap i Sveriges ekuumeniska kvinnoråd, kostar 150 kr. Beställ på SEK:s pg 60 22 22-2.

TEMABILDEN

Alice Pomstra-Elmont har skapat årets temabild. Hon är 70 år och medlem i en reformert kyrka i Surinam. Hon kallar sin bild "Gåvan från Gud": "Vi bor i ett vackert land som Skaparen gett oss. Här ser vi symboliskt händerna som tar emot Guds gåva och förmedlar den till kommande generationer."

Alice Pomstra-Elmont. ©: Lucien Chin A Foeng

Ett 35-tal kvinnor deltog i en workshop i Surinam 2015, då programmet för 2018 års Världsböndag arbetades fram. ©: Lucien Chin A Foeng

FAKTA OM SURINAM

Läge: Nordöstra Sydamerika

Invånare: ca 540 000. Stor etnisk mångfald

Landyta: 163 820 km², varav 94% täcks av tropisk regnskog

Medeltemperatur (dagtid): 27,1° C

Historia: Nederländsk koloni 1667-1975

Statsskick: Republik

Religion: Kristna 48,4%, hinduer 22,2%, muslimer 13,8%

Naturtillgångar: timmer, vattenkraft, fisk, kaolin, råkor, bauxit, guld

